

Ulemanın yöneticilere yamanması

MEHMET GÜN

06.05.2025 - 09:16
YAYINLANMA

06.05.2025 - 09:16
GÜNCELLEME

Anayasa Mahkemesi (AYM), kuruluşunun 63'üncü yıldönümü vesilesiyle, cumhurbaşkanlığı hükümetinin (yürütmenin) İstanbul'daki karargâhı Dolmabahçe Sarayı'nda uluslararası bir sempozyum düzenlemiştir.

Öncesinde Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, AYM Başkanı Kadir Özkaya'yı kabul etmiş. Özkaya, sempozyumun açılışında, Erdoğan'ın da dinlediği, dini hükümler bezeli bir konuşma yapmış fakat korumakla görevli olduğu anayasal düzene, demokrasi, laiklik ve hukukun üstünlüğü ilkelerine yönelik tehlikelere ve özellikle cumhurbaşkanlığı sisteminin yönetimde istikrar, yargı bağımsızlığı ve hâkim ve savcılarının tarafsızlığı konularında ortaya çıkardığı sorunlara hiç değinmemiş.

AYM'nin yürütmenin ayağına gitmesi, Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın huzuruna çıkarak adalet yakarması manasına gelen bu durum, anayasa, hukuk devleti, yargı bağımsızlığı, laiklik ve hatta Kur'an açısından sorunlu. Hem anayasanın laiklik ilkesi hem görevi gereği tâbî olduğu pozitif hukuk ve etik kuralları hem de Kur'an-ı Kerim'den alıntılacağı ayetler, AYM Başkanı Özkaya'nın göreviyle ilgili bilgileri tarafsız bir gözle, dört yönü ile ortaya koymasını ve bilimsel bir şekilde tartışmasını gerektirir.

Laiklik, yönetimde ve kamusal işlerde dini kurallara değil, akla, bilime ve evrensel hukuka dayalı bir sistem

benimser, akıl ve bilimselliğin temel referans olmasını öngörür. Dogmatik sınırlamalardan uzak, eleştirel düşünceye dayalı bir yönetim ve toplumsal düzen sağlamayı öngören laiklik ilkesinin Kur'an ile bir çelişkisi yoktur. Laikliğin akıl, bilim ve bilgiye dayalı yönetim anlayışı, insanın akli ve iradesiyle toplumsal sorunlara çözüm bulmasını emreden Kur'an'ın akli kullanmayı (Enfal 22), istişare etmeyi (Âl-i İmrân 159) ve çaba göstermeyi (Ra'd 11) emreden hükümleriyle uyumludur. Kur'an-ı Kerim'in Enfal Suresi'nin 22'nci ayeti, aklını kullanmayan insanın yeryüzündeki canlıların en kötüsü olacağını belirtir. Ra'd Suresi'nin 11'inci ayeti ise bir insanın veya toplumun (iyiye) dönüşümünün kendi iradesiyle değişim başlatmasına bağlı olduğunu bildirir.

AYM Başkanı Özkaya'nın adaletin önemine, hâkim ve savcılarının bağımsız ve tarafsız olması gerektiğine dikkat çeken sözleri, halkın diline pelesenk olan beylik sözler ve genel geçer doğrulardır. Özkaya'nın bunların gerçekleşme durumunu tüm çıplaklığıyla ortaya koyması beklenir. Ancak Özkaya, tâbî olduğu anayasanın laiklik ve hukuk devleti ilkelerini ve pozitif hukuku bir kenara bırakarak, hâkim ve savcılarını Hakka çağırmıştır. Oysa konuşmasına yansıttığı dini inancı, "kendi aleyhinize de olsa" ifadesi ile adaletin kişisel çıkarların önüne geçtiğini gösteren Nisa Suresi'nin 135'inci ayeti gereğince Özkaya'nın hakikati tarafsız bir şekilde savunmasını; 58'inci ayeti gereğince de özellikle yönetici kesime karşı hukukun üstünlüğünü sağlamakta, emanetin (yani soruşturma ve yargılama yetkisinin) ehline verilmesi konusundaki sorun ve eleştirileri hak ettiği önemi vererek ortaya koyması gerekirdi. Ancak Özkaya bunu yapmamış, başkanı olduğu AYM'nin kısıt ve sorunlarını ortaya koymamış, "her şeyin yolunda olduğu" gibi bir izlenim vermiştir.

Gerçekte ise Anayasa Mahkemesi'nin insan haklarına dayalı anayasal düzenin teminatı olmasını engelleyen birçok kısıt ve sorunu mevcuttur.

AYM, Özkaya'nın çizdiği gibi hızlı kararlar vermemektedir. Örneğin cumhurbaşkanlığı sistemine geçişte çıkarılan, birçok hükümleri anayasaya aykırı olan 703 sayılı kanun hükmünde kararnameyi, 2018'de iptal davası açılmasına

rağmen 2024 yılına kadar iptal etmemiş, iptal ettiği hükümlerin çoğunun yürürlüğünü de ertelemiştir. Bunun sayesinde Cumhurbaşkanı Erdoğan, Merkez Bankası başkanlarını değiştirmiş, dini inancına göre fakat aklın gereklerine aykırı olarak politika faizini indirtmiş, 2021'de %20 civarında olan enflasyonu %100'lere zıplatmıştır. Bunun fakir ücretli kesimin belini bükerken varsıl kesimin zenginliğini katlayarak büyük bir adaletsizlik yarattığını AYM ve Başkan Özkaya görmüyor olabilir mi?

Bu olay derinlerdeki köklü bir yönetim kültürü marazını yüzeye çıkarıyor: Ulema ve devlet (yönetici) dayanışması. Zamanında dünyada en ileri - Stephen Carr'ın "Kayıp Aydınlanma" eserinde anlattığı - uygarlığı oluşturan İslam ülkelerinin 12'nci yüzyıldan sonra, önceden beğenmedikleri Avrupa'nın gerisinde kalmalarının temel sebebi bu marazdır. İslam ülkelerinin bu ortak marazını San Diego State Üniversitesi Profesörü Ahmet T. Kuru, "İslam, Authoritarianism and Underdevelopment (İslam, Otoriterlik ve Geri Kalmışlık)" isimli global ve tarihsel karşılaştırma eserinde ortaya koymuştur. Ülkemizin en kritik kurumunun başkanı Özkaya, bu kültür marazının farkında olarak tüm gerçekleri tarafsız olarak ortaya koymalı, görevi ile ilgili hususlarda akıl ve mantık çerçevesinde çözümler önermeli ve talep etmelidir.

Yönetici kesime yaranmaya çalışan din alimlerine ve ulema olmaya soyunan sözde fikir önderleri ile doğruları görmekten, ortaya koymaktan ve çözüm üreterek savunmaktan korkarak kaçan bilim insanlarına diyeceğim odur ki ne zaman ki gerçekleri yalın ve tarafsız olarak ortaya koyar ve aklın önderliğinde çözümler ararsak, o zaman ileri bir refah, hukuk devleti ve demokrasi olma yolunda dönüşmeye başlar ve ilerleriz!